

නායක්කර් රජවරු සරණංකර සංඝරාජ හිමි සහ සියම් උපසම්පදාව

අපිත් තල්වත්ත

වීර පරාක්‍රම නරේන්ද්‍රසිංහ රජුගේ අභාවයත් සමඟ සිංහල රාජ්‍ය උරුමය අවසන් වේ. ඉන් අනතුරුව බලයට පත්වන්නේ නායක්කර් හෙවත් වඩුග රජවරුන්ය. සිංහල පාලකයින් දකුණු ඉන්දියාවෙන් කුමාරිකාවන් ගෙන්වා ගැනීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස විදේශීය රාජ්‍ය වංශයකට සිහසුන උරුමවීමේ නියත ප්‍රතිඵල උදා විය. මෙහිදී විශේෂයෙන්ම නායක්කර් රජවරුන් සහ සරණංකර හිමියන් අතර ඉතා සමීප බැඳීමක් පැවතිණ. එම සබඳතාව බුදුදහම යළි නගා සිටුවීමටද බෙහෙවින් ඉවහල් වූ බව පෙනේ.

නරේන්ද්‍රසිංහ රජු නායක්කර්වරුන් සමඟ ඇති කරගත් විවාහ සබඳතා නිසා උඩරට රාජ්‍යය උරුමය ලබාගැනීමට වඩුග පරපුරට අවස්ථාව උදාවිය. සරණංකර හිමියන් සහ තම හිතවත් ඇමතිවරුන් කිහිප දෙනෙකුට දත්වා අනුමැතිය ලබාගෙන මධුරා පුරයෙන් සිය මෙහෙසියන්ගේ සොහොයුරා මෙහි ගෙන්වා ගත්තේය.¹ මෙම සිදුවීමෙන් පසු රජුගේ එකම පුත්‍රයා වූ උනම්බුවේ බණ්ඩාර හින්න මාතුක හෙයින්, මධුරාවේ උපන් රජුගේ මස්සිනා රජකම සඳහා පුහුණු කරනු ලැබේ යැයි ප්‍රසිද්ධ විය.² රජුගේ මස්සිනා එකල උඩරට විසූ බහුශ්‍රැත යතිවරයා වූ සරණංකර සාමණේරයන්ගේ මඟ පෙන්වීම අනුව සිංහල කුමරයකු ලැබිය යුතු ආගමික හා ලෞකික අධ්‍යාපනය ලබමින් සිටියේය. මෙම සිදුවීම මන්දාරම්පුර පුවතේ මෙසේ දක්වා ඇත. හිමියෙනි, මෙ කුමරා බණ, දහම් හා සිප් සතරද දී මතු සසුන හා රජයද කරවනු මැනවැයි කියා පැවසීය. කුමර තෙමේ ඒ යතිඳුන් ඇසුරු කොට නොයෙක් සිප් සතර හා බුදු දහමද ඉගෙන බුදු සසුනෙහි සැදැහැති විය.³ සිහසුනේ අඩුව වහා පිරවිය යුතු බැවින් ඒ සඳහා ශ්‍රී විජය රාජසිංහ සුදුසු බවට සරණංකර හිමියන් පෙන්වාදීමත් සමඟ සෙසු නිලධාරීන්ද එය අනුමත කර ඇත. සරණංකර හිමියන්ගේ එම ක්‍රියාදාමය විදේශීය රාජ වංශයක් ඇතිවීමට සෘජුව බලපෑවේය. පැවති පසුබිම නිසියාකාරයෙන් අවබෝධ කරගෙන නායක්කර්වරු බලයට පත්වීම සඳහා අවසර නොදුන්නා නම් සිංහල පෙළපත නරේන්ද්‍රසිංහගෙන් අවසන් නොවනු ඇත. සරණංකර හිමියන්ගේ භූමිකාව පමණක් නොව උඩරට පවුල් අතර අසමඟිය හා ඊර්ශ්‍යාවද විදේශ රජ පෙළපතක් ඇති වීමට මඟ පෑදුවේය.⁴

ශ්‍රී විජය රාජසිංහ රජු ක්‍රිව 1739 උඩරට රජු ලෙස බලයට පත්විය.⁵ චූලවංශ කතුවරයා ශ්‍රී විජය රාජසිංහගේ බලයට පත්වීම මෙසේ දක්වා ඇත. "සිරිවිජයාදී නාමොසො

1 කොටගම වාචිස්සර හිමි, සරණංකර සංඝරාජ සමය, විසිදුනු ප්‍රකාශකයෝ, 1960, 170පි.
2 විකීරි අබයසිංහ සහ තවත් අය, උඩරට රාජධානිය 1470-1818 ,ලේක් හවුස් ඉන්වෙස්මන්ට්ස්, කොළඹ, 1977, 68පි.
3 මන්දාරම්පුර පුවත, සංස්. ලබුගම ලංකානන්ද හිමි, අනුල මුද්‍රණාලය, මරදාන, 1958, පද්‍ය 510-513, 131පි.
4 ලෝනා දේවරාජා, උඩරට රාජධානිය, ලේක්හවුස් ඉන්වෙස්මන්ට්ස්, කොළඹ, 1966, 70පි.
5 එච් ටී බස්නායක, ශ්‍රී ලංකාවේ ශිෂ්ටාචාරය 111, ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, කොළඹ, 2004, 167පි.

රාජසීහොති විස්සුතො පත්ත රාජ්ජාභිෂෙකො ච පසන්තො රතනත්තයේ සද්ධම්මො.....”⁶
උඩරට ජනතාව නායක්කර් වංශය පිළිගැනීමට කරුණු කිහිපයක් ඉවහල් විය. ඒ අතර බෞද්ධාගම සම්බන්ධයෙන් දැක්වූ අව්‍යාජ භක්තිය, පාලන උපායශීලීත්වය සහ සම්ප්‍රදායානුගත හින්දු සහනශීලීතාව යන හේතු බලපෑවේය. තවද රජු සහ රදලවරු අතර පැවති හේදය නිසා රජුට විරුද්ධව ඇතැම් රදලයන් එක්වීම වැළකුණි. කෙසේ වුවත් අවසානයේ නායක්කර් පෙළපත උඩරට බලය නීත්‍යානුකූලව තහවුරු කරගත් බව පෙනේ.

සිහසුනේ බලය තහවුරු කරගත් ශ්‍රී විජය රජුගේ මිළඟ අරමුණ වූයේ සිංහල බෞද්ධ ජනතාවගේ සහයෝගය ලබාගැනීමයි. ඒ අනුව උඩරට රාජධානිය පුරා කා අතරත් ගෞරවාදරයට පත්ව සිටි සරණංකර හිමියන්ව තමාගේ අනුශාසක වශයෙන් තෝරා ගෙන ‘රාජගුරු’ පදවිය පිරිනමා ඇත. මල්වතු විහාරයෙහි පදිංචි වීමෙන් පසුව උන්වහන්සේට රටේ ආගමික ජීවිතයෙහි ප්‍රබල ස්ථානයක් හිමි විය.⁷ අප මෙහිදී මතක තබාගත යුතු කරුණක් වන්නේ ශ්‍රී විජය රාජසිංහ රජු පක්ෂපාතීත්වය දැක්වූයේ සරණංකර හිමියන් කෙරෙහි පමණක් නොවේ. අස්ගිරිය සහ මල්වතු විහාරවල විසූ ගණිත්තාන්සේලාද ඔහුගේ සැලකුම් ලැබූහ. මංගල ඉලංගසිංහ මහතා පෙන්වා දෙන්නේ මල්වතු විහාරයෙහි විසූ ගණනායක හික්ෂුව අසනීප වූ අවස්ථාවේදී රජතුමා එම හික්ෂුව ඇතුළු හික්ෂුන් දෙකිස් නමක් කොළඹට යවා, එහිදී එම මහානායක ගණිත්තූහෙට ඕලන්ද වෛද්‍යවරයකුගෙන් ප්‍රතිකාර ලබාගැනීමට සැලැස්වූ බවයි.⁸ මින් අවබෝධ වන්නේ මෙම යුගයේදී ගණිත්තාන්සේ ඉතා ප්‍රබල ස්ථානයක සිටි බවකි. ඔවුන් එතෙක් කළ සේවය අමතක කර දැමීමට රජු පවා උත්සාහ නොගත් බව ඉන් ගම්‍ය වේ.

සංඝරාජ හිමියන් කළ සේවය අගයනු වස් එතෙක් නොපැවති උපසම්පදාව යළි ස්ථාපිත කිරීම සඳහා රාජ අනුග්‍රහය ලබාදීමට රජු ක්‍රියා කළේය. ඊට අවශ්‍ය කටයුතු සංවිධානය කර ක්‍රි.ව 1741දී ප්‍රථම දූත ගමන පිටත් කිරීමට පියවර ගන්නා ලදී. මෙසේ පළමු දූත මණ්ඩලය රජතුමාගේ සහ සංඝංකර හිමියන්ගේ දූතයන්ගෙන් සමන්විත විය.⁹ ආරගොඩ, ගණේගොඩ, ලදපිටියේ, වටවන සහ හල්පේ යන සිල්වතුන් සිවුරු හරවා උපාසකයන් කොට ගමනට සුදානම් කරන ලදී. දොරණාගොඩ මුහන්දිරම් රාල සහ මාතොට රාල යන ඇමතිවරු දෙදෙනාද මෙම ගමනට සහභාගි වූහ. උපසම්පදාව ගෙන ඒමට සියලු කටයුතු සංවිධානය කර ඊට නාවික ගමනා ගමන පහසුකම් ලන්දේසීන්ගෙන් ලබාගැනීමට රජු ක්‍රියා කළේය.

6 මහාවංශය, සංස්. හික්කඩුවේ සුමංගල හිමි සහ දොන් අන්ද්‍රිස් සිල්වා බටුවන්තුඩාවේ, ජාතික දෙපාර්තමේන්තුව, කොළඹ, 1912, 98, ගාථා, 2-3.
7 මංගල ඉලංගසිංහ, රාජ්‍යය සහ ආගම (බ්‍රිතාන්‍ය පාලන සමය), කැලණි විශ්වවිද්‍යාල මුද්‍රණාලය, මොරටුව, වර්ෂය සඳහන්ව නැත, 208.
8 එම, 208.
9 ඇල් එස් ජයරත්න සහ එස් එම් ජයරත්න, බුදු සසුන ලක්දිව නැවත පිහිටුවීම සහ විල්බාගෙදර මුහන්දිරම්ගේ සියම් දූත ගමන, නිපොන් ග්‍රැපික්ස්, කෙහෙල්වත්ත, 2001, 158.

අපට මතු වන ප්‍රධාන ගැටලුවක් වන්නේ රෙපරමාදු හක්කියන් වූ ලන්දේසීන් කවර අරමුණු සහිතව බෞද්ධාගමික උපසම්පදාව පිහිටුවීමට සහයෝගය ලබාදුන්නේද යන්නයි. ඔවුන් එසේ කිරීමෙන් සපුරාගත් ප්‍රධාන අපේක්ෂා ගණනාවකි. එකී අරමුණු අතර උඩරට රාජධානියේ ආර්ථික බලය දිනාගැනීම සහ සියම් දේශය සමඟ ආර්ථික සබඳතා ගොඩනැගීම ප්‍රධාන විය. යම් හෙයකින් ලන්දේසීන් උපකාර නොකළ හොත් රජතුමා මදුරාසියේ සිටි බ්‍රිතාන්‍යයන්ගෙන් හෝ පොන්ඩිචෙරියේ සිටි ප්‍රංශ ජාතිකයන්ගෙන් හෝ ආධාර ලබාගෙන උපසම්පදාව පිහිටුවීමට තීරණය කර ඇත. මේ බව දත් ලන්දේසීන් කඩිනමින් සිංහල රජුට උපකාර කොට වෙළඳ ආධිපත්‍යය රට පුරා පතුරුවා ගැනීමට කල්පනා කළහ.

දූත පිරිස පඬුරු, පාක්කුඩම් සහිත පාලි භාෂාවෙන් ලියන ලද බණ පොත්, සංදේශ ආදී නිවේදන ලියවිලිද ඇතිව උපසම්පදාව රැගෙන ඒම සඳහා ක්‍රි.ව 1741 පෙබරවාරි 20 වැනි දින කොළඹ සිට 'කොන්ටන්ටිනා' නම් ලන්දේසි යාත්‍රාවෙන් බතාවියාව බලා පිටත්ව ගියහ. වඩා කපටි පිළිවෙතක් ගෙන ගිය ලන්දේසීන් දූත පිරිස අයෝධ්‍යාවට යාම වළක්වා පේශුවට යාමට උපදෙස් දී ඇත. එසේ කිරීමට හේතු වූයේ ඒ වන විට ලන්දේසීන් සහ සියම් රාජ්‍ය අතර පැවති අර්බුදකාරී ව්‍යාචරණයයි. සියමයට යැවූ පිරිස යාත්‍රා කළ නැව වැලිකන්දක හැපි විනාශ විය. ඇමතිවරුන් දෙදෙනකු, උපසක රාල සහ සේවකයාද හැර සියල්ලෝම මුහුදට බිලි වූ අතර ඉතිරි පිරිස බොහෝ දුක් ගැහැට විඳ පෙරළා දිවයිනට පැමිණියහ. දොරණැගම මුහන්දිරම් රාල සිදු වූ විපත හෙළි කළ බව මන්දාරම්පුර පුවතෙහි සඳහන් කර ඇත.

මෙසේ ක්‍රි.ව 1741 ආරම්භ කරන ලද දූත ගමන්වලින් උපසම්පදා හික්ෂුන් වැඩමවා ගෙන ඒමට නොහැකි විය. එම ගමනින් සියම් උපසම්පදාව ගැන පැහැදිලි වැටහීමක් සහ පිළිගැනීමක් ඇති කරගැනීමට හැකි වූ බව පෙනේ. නැවත දූත පිරිසක් උපසම්පදාව ගෙන ඒම සඳහා ක්‍රි.ව 1747දී පිටත්කර හරින ලදී. මෙම දූත පිරිසට උපැවිදි වූ වැල්ලාවේ, ගලටොඹුවේ, දැලිවෙල, බෝකලේ, ඕගොඩපොළ යන සිල්වකුන් වහන්සේලාද දොරණැගම මුහන්දිරම් රාල සහ විල්බාගෙදර මුහන්දිරම් රාලත් ඇතුළත් වූහ.¹⁰

මෙම අවස්ථාවේදීද සමුදුර තරණය කිරීම පිණිස අවශ්‍ය නාවික පහසුකම් ලන්දේසීන්ගෙන් ලබාගැනීමට රජු කල්පනා කළේය. ලන්දේසීන් විසින් සිංහල රජුටත් සියම් රජුටත් උදව් උපකාර කරනු ලබන්නේ තමන්ගේ වෙළඳ අපේක්ෂාවලට සහයෝගය ලබාගැනීමේ බලාපොරොත්තු සහිතවය. සියම් දේශයෙන් හික්ෂුන් වැඩමවීමට සිංහල රජුට උපකාර නොකළ හොත් ඔවුන් ඉංග්‍රීසි හෝ ප්‍රංශ ජාතිකයන්ගෙන් උදව් ලබා ගැනීමට ඉඩ ඇති නිසා බතාවියාවෙන් ලංකාවේ ලන්දේසි පාලකයන්ට උපදෙස් දී ඇත්තේ ලක් රජුගේ ඉල්ලීම ඉටුකිරීමට උනන්දු වන ලෙසය. කෙසේ වුවත් ලන්දේසීන් සිතාමතාම ගමන ප්‍රමාද කළ බව කේ ඩබ්ලිව් ගුණවර්ධන විසින් පෙන්වා දෙනු ලබයි.¹¹

10 වල්ගොවිවාගොඩ විමලබුද්ධි, "මල්වතු විහාරය සහ වැලිවිට සරණංකර සඟරප හිමියෝ," මහනුවර සැඟවුණු තොරතුරු, සංස්. ගොඩගම මංගල හිමි, 208.
11 කේ ඩබ් ගුණවර්ධන, ශ්‍රී ලංකාවේ ලන්දේසි බලය පිහිටුවීම, අධ්‍යාපන දෙපාර්තමේන්තුව, 1974, 258.

පරිපූර්ණ වූ භාෂා දැනුමකින් සමන්විත විල්බාගෙදර රාලගේ ප්‍රධානත්වයෙන් ඉහත සඳහන් කළ දූත පිරිස ලන්දේසි නැව්වලින් බතාවියාව බලා ගමන් කළහ. විවිධ දුෂ්කරතා මධ්‍යයේ සියමට දූත පිරිස පැමිණියහ. මෙම අවධියේ සියම් දේශය පාලනය කරනු ලැබුවේ හතර වන බාරොමකෝට් (ක්‍රි.ව. 1732-1758) රජු හෙවත් ධාර්මික රජු විසිනි.¹² තමන් මෙරටට පැමිණි අරමුණ රජුට පහදා දෙන ලදී. ඒ අතර ශ්‍රී විජය රාජසිංහ රජු ක්‍රිව 1747 අගෝස්තු 11 වන දින මරණයට පත් විය. නව රජුගේ ආගමික හැඟීම් නොදැන සියම් රජු හික්ෂුන් මෙහි එවීමට මැලි වූ බව පෙනේ. බලාපොරොත්තු ඉටු කරගැනීමට නොහැකි වූ රාජ දූතයෝ හිස් අතින් පෙරළා දිවයිනට පැමිණියහ. විවිධ බාධක සහ ව්‍යසනයන්ට මුහුණ පෑ මෙම පිරිස අයෝධ්‍යාවෙන් නැව් නැග ක්‍රිකුණාමල වරායෙන් මෙරටට පැමිණ ඇත. දෙවන ප්‍රයත්නයද අසාර්ථක වීම පිළිබඳ සරණංකර හිමියන් මහත් සන්තාපයට පත් වූ බව පෙනේ.

ශ්‍රී විජය රාජසිංහගේ ඇවෑමෙන් ඔහුගේ බිසවගේ සොහොයුරු කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ ක්‍රිව 1747 අගෝස්තු මාසයේදී රාජ්‍යත්වයට පත් විය. සොළොස් විය නොපිරුණු ඔහු රටේ විරාගත වාරිත්‍රානුකූලව ඔටුනු පැළඳ උත්සවශ්‍රීයෙන් රාජ්‍ය පාලනය භාර ගත්තේ ක්‍රිව 1750 ජනවාරි මස 31 වැනි දිනයෙනි. හෙතෙම බාල වියේ සිටම උඩරට රජ වාසලේ විසූ තෙරුන් නමකගෙන් අධ්‍යාපනය ලැබීය. රජතුමා අධ්‍යාපනය ලැබූ තෙරනම සරණංකර හිමියන් බවට මන්දාරම්පුර පුවතේ සඳහන් වේ. මෙම රාජ්‍ය සමය තුළ බුදු සසුන, අධ්‍යාපනය, සාහිත්‍යය, භාෂාව සහ ලලිත කලාව යන සෑම අංශයකම ප්‍රවර්ධනයක් ඇතිවීම නිසා නව ආරක සංස්කෘතික ප්‍රබෝධයක්ද හටගත්තේය.

සරණංකර හිමියෝ සසුනේ උද්ගතව ඇති පසුගාමීත්වය සහ එය නගා සිටුවීමට ගත යුතු ක්‍රියා මාර්ග පිළිබඳ අභිනවයෙන් බලයට පත් වූ රජතුමාව දැනුවත් කළහ. කරුණු අවබෝධ කරගත් රජු සසුනේ අභිවාද්ධියට ක්‍රියා කරමින් සරණංකර හිමියන්ගේ කටයුතුවලට උපකාර කළේය. තවද එතුමා ලක්දිව විසිර සිටි ගිහි පැවිදි ශිෂ්‍යයන්ට සරණංකර හිමියන්ගෙන් අධ්‍යාපනය ලබාගැනීමට හැකි වන පරිදි අස්ගිරිය, පෝයමඵව, අම්පිටිය, නිත්තවෙල, සුදුහුම්පෙළ සහ ගංගාරාමය යන විහාරයන්හි ශාස්ත්‍ර ශාලා ඉදි කිරීමට කටයුතු කරන ලදී.¹³ මෙම ක්‍රියාමාර්ගයන් සමඟ විශාල ශිෂ්‍ය පිරිසක් අධ්‍යාපනික කටයුතු සඳහා පැමිණියහ. නියමකන්ද අධ්‍යාපන ආයතනයෙන් ඇරඹූ ශාස්ත්‍ර ව්‍යාප්තිය මේ හේතු කොට ගෙන රටපුරා පැතිරිණ.

හික්ෂු සංවිධානයේ විරස්ථිතිය පිණිස අත්‍යවශ්‍ය වූ උපසම්පදාව ලබාගැනීමේ තුන් වන උත්සාහය ක්‍රිව 1752දී සිදු විය. සරණංකර හිමියන්ගේ ඉල්ලීම පරිදි

12 ලෝනා දේවරාජා, උඩරට රාජධානිය, 74පි.
13 මන්දාරම්පුර පුවත, සංස්. ලබුගම ලංකානන්ද, කවි 42-64, 6-8පි.

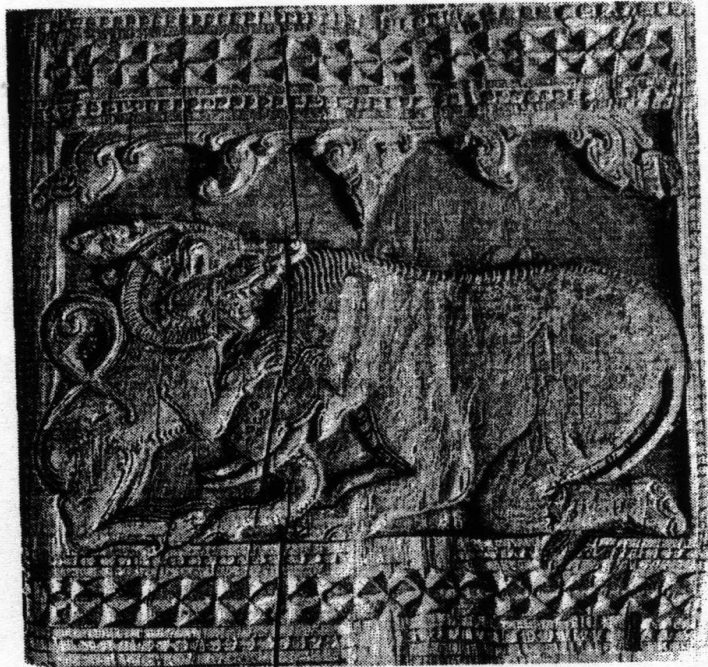
ලන්දේසීන්ගේද සහයෝගය ඇතිව උපසම්පදාව ගෙන්වා ගැනීම සඳහා සියම් රටට දූත කණ්ඩායමක් යැවීමට රජු කටයුතු කරන ලදී. විල්බාගෙදර රාලගේ මූලිකත්වය යටතේ යටිනුවර ඊරියගම නිලමේ, ඇල්ලේපොළ වෙඩික්කාර මොහොට්ටාල, පට්ටිපොළ රටේ රාළ සහ ආයින්තාලියද්දේ මුහන්දිරම් ප්‍රමුඛ හටපස් දෙනෙකු ඊට සහභාගි වූහ. ක්‍රිව 1750 ජූලි මස 12 වන දින වැලිවිට හිමියන් ලබාදුන් පුද පඬුරු, සන්නස් හා සන්දේශ රැගත් පිරිස දින 12ක් ගත කර ත්‍රිකුණාමලයට පැමිණියහ. ලන්දේසීන් ලබාදුන් යාත්‍රා මෙම ගමනට බෙහෙවින් මහෝපකාරී විය. ලන්දේසීන්ගේ නෞකාවක් වූ "වෙල්කුක්" ¹⁴ (වෙල්ටැක්) නැවෙන් දූත පිරිස සියම් රට බලා පිටත් වූහ.

මෙම පිරිස ක්‍රිව 1751 ජූනි මස සියමයට ගොඩ බැස්සහ. ඒ වන විටත් සියමය පාලනය කරනු ලැබුවේ ධාර්මික නැමති රජතුමාය. ලාංකික දූත කණ්ඩායම එරට රජතුමා මුණගැසී, තම ගමනේ පරමාර්ථ ඔහු වෙත සැළ කළහ. ¹⁵ සියම් රජතුමා විසින් උපාලි නම් මහා ස්ථවිරයන් ප්‍රමුඛ සියම් හික්ෂු පිරිසක් ලංකාවට එවීම සඳහා සුදානම් කරන ලදී. උපාලි හිමියන්, අරියමුනි, මහානාම, බුන්මජෝති, මහාපුඤ්ඤ, ඉන්ද්‍රජෝති, චන්ද්‍රජෝති, මණිජෝති, චන්දසාර, කොට්ඨක, ඉන්ද්‍රසුවණ්ණ, බුන්මස්සර, යසදින්න, මහා සුමණ්ණ, ධම්මජෝති, මණිසාර, මහාමුනි, ප්‍රඥාජාත, සාරචන්ද සහ බුන්මස්සර යන හිමිවරු ඇතුළත් වූහ. ¹⁶ සියම් පිරිස සියම් නැවකින්ද ලාංකික දූත පිරිස ඕලන්ද නැවකින්ද ලංකාව බලා ගමන ආරම්භ කළහ. එනමුත් හදිසියේ සියම් නැව අතරමඟදී විනාශ වී ඇත. ආපසු අයෝධ්‍යාවට ගිය පිරිස ඕලන්ද නැවකින් මාස කිහිපයකට පසු දිවයිනට පැමිණියහ. සියම් හික්ෂුන් ඕලන්ද නැවකින් ත්‍රිකුණාමලයට ආ අතර අනෙක් නැව කොළඹට පැමිණි බව කොටගම වාචිස්සර හිමියෝ පෙන්වා දෙති. උපාලි හිමියන් ප්‍රමුඛ පිරිස ක්‍රිව 1753 මැයි 16 වැනි දින සවස මෙරටට පැමිණියහ. රජුගේ අණින් පිළියෙල කරන ලද අති උත්කර්ෂවත් පෙරහරකින් සියම් හික්ෂුන් වහන්සේලා පිරිස මහනුවරට කැඳවාගෙන එන ලදී. ¹⁷ උපාලි හිමියන් ප්‍රමුඛ සියම් හික්ෂුන් වහන්සේලා විසින් ලාංකේය සාමනේරවරුන් පැවිදි කිරීම ආරම්භ කරන ලද්දේ ක්‍රිව 1753 ඇසළ මස පුර පසළොස්වක පොහෝ දිනය. ¹⁸

සරණංකර හිමියන් සහ නායක්කර් රජවරුන් අතර පැවති නිරන්තර සම්බන්ධතාවල උච්චතම අවස්ථාව වූයේ සියම් උපසම්පදාව මෙරට පිහිටුවීමයි. මෙම උපසම්පදාවෙන් අනතුරුව රජු සංඝ සංවිධානය ක්‍රමවත් පදනමක පිහිටුවීමට කටයුතු කරවීය. සරණංකර හිමියන්ට සංඝරාජ පදවියත්, තිබ්බටුවාවේ බුද්ධරක්ඛිත හිමියන්ට උප සංඝරාජ පදවියත් පිළිගන්වන ලදී. අස්ගිරිය සහ මල්වතු විහාර දෙකටම නායක හා අනුනායක හිමිවරුන් පත් කළ රජු දිවයිනේ සියලුම විහාර මේ ආයතන දෙකේ පරිපාලනයට යටත් කළ බව පෙනේ. උපසම්පදාව ඇති කළ පමණින් සසුනේ විර ජීවනය ඇති නොවන බව වටහාගත් සංඝරාජ හිමියෝ හික්ෂුන්ගේ සංවරය ඇති කරනු වස්

14 ශාසනාවකිරණ වර්ණනාව, සංස්. සී.ඊ. ගොඩකුඹුර, ශාස්ත්‍රාධාර යන්ත්‍රාලය, කැළණිය, 1897, 85 පි.
15 මංගල ඉලංගසිංහ, රාජ්‍යය සහ ආගම, 22පි.
16 සඟරාජවත, සංස්. ශ්‍රී වාල්ස් ද සිල්වා, ඇම්බි ගුණසේන සහ සමාගම, කොළඹ, 1963, 49පි.
17 හේමපාල විජයවර්ධන සහ පී බී මීගස්කුඹුර, සියම් ශ්‍රී ලංකා ආගමික සම්බන්ධතා, ප්‍රදීප ප්‍රකාශන, කොළඹ, 1993, 54පි.
18 සඟරාජවත, කවි 159- 176.

කතිකාවතක් ඇති කිරීමේ වටිනාකම රජුට අවබෝධ කර දුන්න. මේ අනුව 'කිරිනි ශ්‍රී රාජසිංහ කතිකාවත' නමින් හැඳින්වෙන ව්‍යවස්ථා පද්ධතියක් රජතුමා විසින් සඟ රජුගේ සහයෝගය ඇතිව පනවන ලදී.¹⁹ නරේන්ද්‍රසිංහ යුගයේ සිට කිරිනි ශ්‍රී රාජසිංහ යුගය දක්වා සරණකර හිමියන් ගනු ලැබූ සෑම ක්‍රියා මාර්ගයකින්ම සපුනේ අභිවාද්ධිය හට ගත්තේය.²⁰ එම අභිවාද්ධිය ඇති කිරීම සඳහා මෙම හිමියන්ට වඩාත් පහසු වූයේ එතෙක් ගණිතානුකූල ආරක්ෂා කර ලබා දුන් ශාසනික පිළිවෙත් නිසාය.

19 සංඝරාජ සාධු වරියාව, සංස්. චේන්පිටගෙදර පියනන්ද හිමි, රත්න පොත් ප්‍රකාශකයෝ, කොළඹ, 1969, 16පි.

20 ඩී.බී. ජයතිලක, කතිකාවත් සඟරාව, කොළඹ, 1975, 22-27පි.